

De arbeidersvakanties

Een belangrijke persmededeeling van minister M.-H. Jaspar

Op 21 Mei jl. deed minister M.-H. Jaspar een belangrijke verklaring aan de pers over de arbeidersvakanties. Daar deze verklaring een uitstekend overzicht bevat van al hetgeen van regeeringswege gedaan werd om het arbeidersverlof te organiseeren, hebben wij nuttig geoordeeld deze verklaring bijna in haar geheel weer te geven :

Den 8ⁿ Juli 1936 werd de wet aangenomen, waarbij aan de werklieden, de kantoorbedienden van den handel en de nijverheid, zoomede aan de bedienden der geconcessioneerde of in regie geëxploiteerde openbare diensten, zes dagen betaald verlof per jaar werd toegekend.

Den 14ⁿ Augustus 1936 verscheen het koninklijk besluit, dat de modaliteiten van toekenning van dat verlof regelt.

Al dadelijk viel het op dat de wet, indien de volksovakantie niet op goedkoopere grondslag werd ingericht, niet die moreele en sociale uitwerking zou hebben welke er door den wetgever van verwacht werd.

Daar het in hoofdzaak een vraagstuk van vervoer, van logement en, in het algemeen, van toerisme gold — takken welke alle ressorteeren onder het Departement waarvan ik de verantwoordelijkheid draag —, heb ik geacht dat op mij de plicht berustte de noodige maatregelen te treffen om de grondslagen van de inrichting der arbeidersvakantie te leggen (1).

Na enkele voorbereidende studiën en onderzoeken, heb ik bij ministerieel besluit van 22 November 1936 de Kommissie voor Arbeidersvakantie ingesteld. Deze Kommissie groepeerde al de nationale krachten die in de arbeidersvakantie belang kunnen stellen; daar zij uit een zeer groot aantal leden was samengesteld, onderverdeelde zij zich in technische afdelingen, die de haar voorgelegde delikate kwesties onverwijld tot een oplossing hebben gebracht.

Van dien tijd af bleek het duidelijk dat een vast organisme tot koördinatie en aanmoediging van de partikuliere strevingen noodig werd om de wenschen, die door de Kommissie voor Arbeidersvakantie uitgedrukt werden, ten uitvoer te brengen.

Met dat doel werd zoe pas een Nationaal Bureau voor Arbeidersvakantie opgericht, dat zich weldra aan zijn talrijke opdrachten zal kunnen wijden. Vóór dat dit Bureau bestond, heb ik, uitsluitend met de medewerking van mijn Kabinet, de maatregelen moeten treffen die zich opdrongen en die door een Bureau hadden moeten genomen worden.

Ik zou hiervan een kort overzicht willen geven, de verschillende zijden van de inrichting der arbeidersvakantie onderzoeken, aan de openbare opinie doen

(1) Wij vinden, integendeel, dat het hier een vraagstuk geldt dat ver uitgaat boven een kwestie van vervoer en het dus niet het Ministerie van Vervoerwezen is dat zich daarmee dient bezig te houden. In het zoeven opgericht Nationaal Bureau voor Arbeidersvakantie zien wij trouwens de bevestiging van onze thesis (N. v. d. R.).

kennen wat gedaan werd en inzonderheid wat nog moet gedaan worden met de medewerking en den goeden wil van allen.

1. — VERDEELING VAN HET VERLOF

Het eerste doel dat moet bereikt worden is natuurlijk een rationeele verdeling van het verlof tijdens het bij de wet voorzien tijdperk.

Anarchie moet te allen koste voorkomen worden. Had men er niet voor gewaakt, dan was er gedurende zekere weken te weinig verlof verleend geweest voor de villegiatuur en reismogelijkheden die men zou geschapen hebben.

Daarentegen zouden op bepaalde tijdstippen groote massa's loontrekkenden te weinig middelen te hunner beschikking gevonden hebben.

De werkgeversorganisaties, evenals de werkliedenorganisaties, hebben erkend dat het wenschelijk is de arbeidersvakantie zooveel mogelijk over gansch het bij de wet voorzien tijdperk te verdeelen.

Aanbevelingen in dien zin werden aan de Paritaire Kommissies gedaan.

De op dit punt uitgedrukte eensgezindheid laat toe te gelooven dat, na de onvermijdelijke proefnemingen van het begin, het verlof op harmonische wijze zal kunnen verdeeld worden.

2. — HET SPAREN

Het is stellig dat de groote massa onzer werklieden alleen met de inkomsten uit hoofde van hun loon niet zal kunnen voorzien in de uitgaven welke enkele dagen villegiatuur onvermijdelijk met zich brengen.

De syndikaten zijn zich ten volle bewust van de belangrijkheid der kwestie en hebben reeds geheel een organisatie tot stand gebracht.

Het arbeidersspaarwezen wordt met den dag sterker ingericht en dringt door tot in de groote syndikale massa's.

Anderzijds, heeft de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas haar volle medewerking verleend.

Inzonderheid zal zij aan de « spaarclubs » een interest van 3 % verleen voor de sommen van meer dan 20,000 frank.

3. — VERVOER

Dit is een van de meest delikate zijden van de inrichting der arbeidersvakantie.

Hoewel het voor minvermogene gezinnen soms mogelijk is onder weinig bezwarende voorwaarden enkele dagen vakantie ver van de drukkende lucht der arbeidersvoorsteden door te brengen, vormen de bijkomende kosten wegens het vervoer een onoverkomelijke moeilijkheid.

Onze spoorwegmaatschappijen hebben, op mijn verzoek, een zeer groote krachtsinspanning op sociaal gebied gedaan, waaraan hulde dient gebracht.

Door middel van officieele mededeelingen werden in de betrokken kringen nauwkeurige inlichtingen omtrent de verleende verminderingen verspreid.

Ik wil er echter aan herinneren dat de werkman van Athus, Luik, Verviers of van het nijverheidsbekken van Limburg zich tegen halven prijs met zijn gezin naar de kust zal kunnen begeven; dat de werkman van het Gentsch textielbedrijf onder dezelfde voorwaarden de schoonste streken van Zuid-België zal kunnen bezoeken.

Talrijke vragen werden gesteld omtrent de categorieën van rechthebbenden op de door de spoorwegen verleende voordeelen.

Om de met het oog op de arbeidersvakantie toegestane verminderingen te bekomen, moet men houder zijn van de door het Departement van Verkeerswezen ingestelde officieele kaart voor vakantiereizen. Die kaart wordt uitgereikt aan al de werklieden zonder onderscheid, alsmede aan de kantoorbedienden die geen aanvullende personeele belasting betalen. De beambten en bedienden van de gekoncessioneerde of in regie geëxploiteerde openbare diensten kunnen ze insgelijks onder dezelfde voorwaarden bekomen. De noodige formaliteiten werden tot een minimum beperkt.

Ik weet wel dat de bedienden en ambtenaars der besturen, de gemeentebeambten, de leden van het onderwijzend personeel, de grensarbeiders, de loontrekkenden van ondernemingen waarmin minder dan tien personen gebezigd worden, zich er over beklagen niet met de kantoorbedienden van den handel en de nijverheid te worden gelijkgesteld wanneer zij geen aanvullende belasting betalen.

De eerste getroffen maatregelen beoogden enkel de personen die onder de wet van 8 Juli 1936 vielen.

Wanneer de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen de resultaten van haar huidige krachtsinspanning zal ontleed hebben, zullen nieuwe aanpassingen mogelijk zijn.

Eerst en vooral moest in het dringendste worden voorzien, namelijk in de nieuwe door de wet geschapen toestanden, en zulks zonder de tot nog toe te veel veronachtzaamde categorie der kantoorbedienden te vergeten.

Talrijke kantoorbedienden, die vóór de nieuwe wet vijftien dagen verlof genoten, hebben zich er over beklaagd dat de geldigheidsduur der vervoerbewijzen voor betaald verlof tot tien dagen beperkt werd.

Die maatregel laat zich verklaren door een grondbeginsel: de Nationale Maatschappij moest haar krachtsinspanning tot *nieuwe* categorieën van klanten beperken.

Aan arbeidersgezinnen die niet reisden de mogelijkheid te verleen en zich gedurende tien dagen aan hun midden te onttrekken, is een daad waarvan het belang aan niemand zal ontgaan.

Het ging echter niet op aan personen, die reeds voor vijftien dagen kunnen in vakantie gaan, verminderingen te verleen welke voor de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen een zuiver verlies vormen.

Ik moet, anderzijds, wijzen op de belangrijkheid van de medewerking die mij, van den eersten dag af, door den Nationalen Bond der Autocarexploitanten verleend werd.

Deze laatste heeft zijn leden aangezet een zeer laag bijzonder tarief voor de genothebbers der wet op het betaald verlof vast te stellen.

Het Bestuur van het Zeewezen zal, zijnerzijds, in Mei, Juni en September, met medewerking van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen,

ééndagreizen Oostende-Antwerpen of omgekeerd inrichten.

De prijs van die uitstappen, met inbegrip van de spoorreis, verdient vermeld te worden. Hij zal gaan van 50 tot 85 frank.

4. — LOGEMENT

Het vraagstuk van het logement is zeer omvangrijk indien men bedenkt op welk overgroot aantal personen de wet van 8 Juli 1936 toepasselijk is.

Het gaat er om anderhalf miljoen loontrekkenden en hun gezin op zeven maanden tijd, elk voor ongeveer één week te logeeren (1).

Al onze werklieden zullen, dit is stellig, niet van het eerste jaar af wenschen op reis te gaan. Het doel is echter wel aan geheel de arbeidersklasse gezonde vakantie te verschaffen. Zulks kan alleen bereikt worden door een goed gevoerde propaganda en een goed opgevatte toeristische opvoeding, waarbij al onze arbeidersklassen aangemoedigd worden al was het maar eens per jaar van omgeving te veranderen.

Ik zou hier een kort overzicht willen geven van de verschillende ten dienste staande logeermiddelen.

Hotels.

De Bond der Hotelnijverheid heeft begrepen welke sociale en economische rol hij kon vervullen. Hij heeft, op mijn verzoek, bij de hotelhouders een breed onderzoek ingesteld.

Reeds dit jaar zullen in Mei, Juni en September 10,000 dagelijksche pensions, waaronder 4,000 aan de kust, voor 20 frank, 22.50 fr. en 25 frank, aan de genothebbers der wet aangeboden worden.

Hij is er dus toe gekomen van bij het eerste jaar aan de arbeidersklassen ongeveer 120,000 pensions in de meest verschillende en de meest belangwekkende streken aan te bieden.

Vakantiecentrums en vakantietehuizen.

De recente tentoonstelling die wij op den Heysel in het kader van de Internationale Tentoonstelling van Toerisme en Camping hebben kunnen inrichten, heeft de huidige krachtsinspanning van de vrouwenorganisaties der arbeiderspartijen op dat gebied aangetoond. Die werking zal met grooter kracht moeten voortgezet worden, dank zij de aanmoedigingen en de tusschenkomst van den Staat.

Talrijke ontwerpen worden reeds onderzocht, en wij denken er inzonderheid aan de arbeiderscentrums voor jeugdige werklozen in vakantiecentrums te veranderen.

Gehoopt wordt ook dat binnen het kader van het Nationaal Park te Spa, vakantietehuizen en vakantiecentrums zullen kunnen opgericht worden, die als modellen in hun soort zullen kunnen gelden.

Logement bij den inwoner.

De provinciale gouvernementen hebben, op mijn verzoek, bij al de gemeenten van het land een onderzoek ingesteld ten einde de logeermogelijkheden bij den inwoner te bepalen.

Dat onderzoek heeft in sommige streken een zeer bevredigenden uitslag opgeleverd. De provincie Luik, bij voorbeeld, zal gedurende geheel den vakantietijd logementen voor 5 tot 12 frank per nacht kunnen aanbieden. Volgens de laatste inlichtingen, zullen tijdens

(1) Het hier geciteerd getal lijkt ons, minstens voor de eerstkomende jaren, erg overdreven (N. v. d. R.).

gansch den bij de wet bepaalden duur der vakantie dagelijks twee duizend kamers ter beschikking van de arbeidersgezinnen gesteld worden.

Jeugdherbergen.

Deze zeer jonge, in 1931 gestichte beweging, breidt zich in beide gedeelten van het land uit met een snelheid die verrassend kan genoemd worden, indien men in aanmerking neemt over welke middelen tot nog toe kon beschikt worden.

In 1936 werden door de jeugdherbergen van het land 40,000 « nachtverblijven » verstrekt.

Deze etappeplaatsen voor jeugdige wandelende of fietsende toeristen, welke zich in de schilderachtigste streken bevinden, verspreiden geheel nieuwe vormen van vakantie onder de jonge generaties.

Het broederlijk leven der jongelieden in de jeugdherbergen, ma tochten door de schoonste streken van het land, is voorzeker een aktiviteit die aanmoediging verdient.

Het Nationaal Bureau voor Arbeidersvakantie zal reeds dit jaar doelmatigen steun kunnen verleenen aan de beweging der jeugdherbergen, welke laatste wij tot ons groot genoegen kort geleden tot een nationale federatie hebben kunnen vereenigen.

Overal worden nieuwe jeugdherbergen opgericht, die weldra voor de jeugd zullen openstaan : Wegimont, Doornik, het kasteel van Rijkel, Moerbeke-Waas, enz.

Camping.

De camping biedt voor de jeugd dezelfde voordeelen en brengt haar dezelfde vreugden als het leven in de jeugdherbergen. Een enkel verschil: de levenswijze is nog dichter bij de natuur.

Ik heb insgelijks bij de talrijke inrichtingen van allerhande strekking, die voor de bevordering van de kampeersport ijveren, kunnen vereenigen. Zij vormen thans een Nationale Federatie, die de reglementering en de inrichting van de kampeersport in ons land mogelijk zal maken.

Kampeerrijtuigen.

Onze spoorwegmaatschappijen hebben bewijzen van haar geest van baanbrekers en van vernieuwers willen geven.

De Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen heeft het initiatief genomen oude rijtuigen tot coquette kampeerhuisjes op wielen te verbouwen.

De aanwezigheid van die rijtuigen op de jongste tentoonstelling op den Heysel heeft de nieuwsgierigheid van het publiek opgewekt en grooten bijval genoten.

Arbeidersgezinnen of jongelieden zullen tegen geringe prijzen daarin comfortabel kunnen logeeren, en er tevens drinkwater en al het voor de spijsbereiding noodig gerief vinden.

Die rijtuigen zullen in de schilderachtigste lokaliteiten van het land kunnen geplaatst worden.

De Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen heeft, en dit is zeer gelukkig, dat initiatief overgenomen en ook gansch een programma voor het bouwen van kampeerrijtuigen opgemaakt.

5. — TOERISME

Men moet de arbeidersklassen van ons land leeren reizen.

Ook de syndikale vereenigingen hebben hun plicht begrepen. Zij stichten alle dagen, zoowat overal in het land, inlichtingskantoren en reisbureau's. Die

grond van het syndikaal toerisme zal bij de « Touring Club de Belgique », den Vlaamschen Toeristenbond en den Bond der Reisbureau's een doelmatigen steun en een doelmatige medewerking vinden, waarvan de beginselen door de Kommissie voor Arbeidersvakantie vastgesteld werden.

De Nationale Dienst der Musea heeft een plan opgemaakt voor het opleiden van gidsen, aangepast aan de volksmentaliteit. Anderzijds, zullen het meerendeel der musea massale verminderingen op hun in-gangsprijzen toestaan.

6. — VOLKSOPVOEDING

De arbeidersvakantie levert niet alleen belang op omdat zij het leven der arbeiders schooner maakt en hun gezondheid bevordert. Zij moet ook een middel zijn om het volk op te voeden.

In dit opzicht heeft de Nationale Dienst voor den Vrijen Tijd van den Arbeider, welke door den diep-betreurden minister Vauthier werd opgericht en thans door den heer Louis Piérard wordt voorgezeten, onmiddellijk begrepen dat een ruim arbeidsveld voor zijn bedrijvigheid werd opengesteld.

Nu reeds bestudeert hij de mogelijkheid om bibliotheken, discotheken, verzamelingen afgietsels samen te stellen, ten einde het leven der werklieden in de vakantiecentrums en vakantietehuizen te veraangena-men. Men denkt er aan een beroep te doen op de militaire muziekkapellen, op de tooneel- en zangmaatschappijen, om een al te dikwijls verbroken kontakt tusschen het volk en het aan het volk eigen verlangen naar kunst te herstellen.

Besluit.

Ik heb u zoo beknopt mogelijk, maar echter nog te breedvoerig, willen aantoonen dat ons land, dank zij den geest van ijverige medewerking der verschillende organisaties : arbeiders, werkgevers, vrouwen, jeugd, toeristenvereenigingen, enz., nu reeds al de voorwaarden voor een grootsche inrichting der arbeidersvakantie vereenigt.

Zelfs vóór het vast organisme, dat die inrichting moet bevorderen, in het leven was geroepen, heb ik, met de medewerking van mijn Kabinet, en bijzonder van het Sekretariaat der Kommissie voor « Arbeidersvakantie », grondslagen kunnen vastleggen die, naar ik hoop, stevig en vruchtbaar zullen blijken.

Eens te meer is bewezen dat België zich op alle gebieden kenmerkt door den rijkdom en de veelzijdigheid van de partikuliere initiatieven. Het gevaar van zulk een toestand is anarchie in de strevingen, die elkander kunnen vernietigen doordat zij in tegen-gestelde richting werken. Maar die rijkdom is altijd een belofte, en het is voldoende te koördonneeren en een beroep te doen op den grondigen geest van samenwerking waarmede alle Belegn bezielde zijn om in de meest ingewikkelde vraagstukken licht te zien komen.

Ik zou deze verklaring niet kunnen eindigen zonder een woord van dank aan al degenen die mij, in den schoot van de Kommissie voor « Arbeidersvakantie », een medewerking hebben verleend, zonder dewelke niets mogelijk was. Aan die talrijke organisaties : syndikale, werkgevers-, vrouwen-, jeugd-, toeristen- en vakvereenigingen, aan de Besturen en aan de betrokken openbare diensten, komt gansch de verdienste toe de eerste grondslagen van de inrichting der Arbeidersvakantie in ons land te hebben gelegd.